करिष्यामः पुनर्ब्रह्मन् न पापमिति वादिनः । तदा विसर्गमर्हाः स्युरितीदं धात्रशासनं ।
विभ्रद्दण्डाजिनं मुण्डो ब्राह्मणोऽर्हति शासनं । गरीयांसो गरीयांसमपराधे पुनः पुनः ।
तदा विसर्गमर्हन्ति न यथा प्रथमे तथा । ९५७
॥ द्युमत्सेन उवाच ॥ यत्र यत्रैव शक्येरन् संयन्तुं समये प्रजाः । स तावान् प्रोच्यते धर्म्मो यावन्न प्रतिलङ्घ्यते ।
अहन्यमानेषु पुनः सर्व्वमेव पराभवेत् । पूर्व्वे पूर्व्वतरे चैव सुशास्या ह्यभवन् जनाः ।
मृदवः सत्यभूयिष्ठा अल्पद्रोहाऽवमन्यवः । पुरा धिग्दण्ड एवासीद्धाग्दण्डस्तदनन्तरं ।
आसीदादानदण्डोऽपि बधदण्डोऽद्य वर्त्तते । बधेनापि न शक्यन्ते नियन्तुमपरे जनाः ।
नैव दस्युर्मनुष्याणां न देवानामिति श्रुतिः । न गन्धर्व्वपितॄणाञ्च कः कस्येह न कश्चन । ९५८०
पद्मं श्मशानादादत्ते पिशाचाच्चापि दैवतं । तेषु कः समयं कुर्य्यादज्ञेषु हतबुद्धिषु ।
॥ सत्यवानुवाच ॥ तान्न शक्नोषि चेत् साधून् परित्रातुमहिंसया । कस्यचिद्भूतभव्यस्य लाभेनान्तं तथा कुरु ।
राजानो लोकयात्रार्थं तप्यन्ते परमं तपः । तेऽपत्रपन्ति तादृग्भ्यस्तथावृत्ता भवन्ति च ।
विचास्यमानाः सुकृतो न कामाघ्नन्ति दुष्कृतीन् । सुकृतेनैव राजानो भूयिष्ठं शासते प्रजाः ।
श्रेयसः श्रेयसो ऽप्येवं वृत्तं लोकोऽनुवर्त्तते । सदैव हि गुरोर्वृत्तमनुवर्त्तन्ति मानवाः । ९५८५
आत्मानमसमाधाय समाधित्सति यः परान् । विषयेष्विन्द्रियवशं मानवाः प्रहसन्ति तं ।
यो राज्ञो दम्भमोहेन किञ्चित् कुर्य्यादसाम्प्रतं । सर्व्वोपायैर्नियम्यः स तथा पापान्निवर्त्तते ।
आत्मैवादौ नियन्तव्यो दुष्कृतं संनियच्छता । दण्डयेच्च महादण्डैरपि बन्धूननन्तरान् ।
यत्र वै पापकृन्नीचो न महद्दुःखमर्च्छति । वर्द्धन्ते तत्र पापानि धर्म्मो ह्रसति च ध्रुवं ।
इति कारुण्यशीलस्तु विद्वान् वै ब्राह्मणो ऽन्वशात् । इति चैवानुशिष्टोऽस्मि पूर्व्वैस्तात पितामहैः । ९५९०
आश्वासयद्भिः सुभृशमनुक्रोशात्तथैव च । एतत् प्रथमकल्पेन राजा कृतयुगे जयेत् ।
पादोनेनापि धर्म्मेण गच्छेत्त्रेतायुगे तथा । द्वापरे तु द्विपादेन पादेन त्वधरे युगे ।
तथा कलियुगे प्राप्ते राज्ञो दुश्चरितेन ह । भवेत् कालविशेषेण कला धर्म्मस्य षोडशी ।
अथ प्रथमकल्पेन सत्यवन् सङ्करो भवेत् । आयुः शक्तिञ्च कालञ्च निर्द्दिश्य तप आदिशेत् ।
सत्याय हि यथा नेह जह्याद्धर्म्मफलं महत् । भूतानामनुकम्पार्थं मनुः स्वायम्भुवोऽब्रवीत् । ९५९५
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि द्युमत्सेनसत्यवद्वाक्ये अष्टषष्ट्यधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २६८ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ अविरोधेन भूतानां योगः षाड्गुण्यकारकः । यः स्यादुभयभाग्धर्म्मस्तन्मे ब्रूहि पितामह ।
गार्हस्थ्यस्य च धर्म्मस्य योगधर्म्मस्य चोभयोः । अदूर संप्रस्थितयोः किंस्विच्छ्रेयः पितामह ।
॥ भीष्म उवाच ॥ उभौ धर्म्मौ महाभागावुभौ परमदुश्चरौ । उभौ महाफलौ तौ तु सद्भिराचरितावुभौ ।
अत्र ते वर्त्तयिष्यामि प्रामाण्यमुभयोस्तयोः । शृणुष्वैकमनाः पार्थ छिन्नधर्म्मार्थसंशयं ।
अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं । कपिलस्य गोश्च संवादं तन्निबोध युधिष्ठिर । ९६००
आम्नायमनुपश्यन् हि पुराणं शाश्वतं ध्रुवं । नक्षुषः पूर्व्वमालेभे त्वष्टुर्गामिति नः श्रुतं ।